

KEHAKULTUURI SIHTKAPITALI VALITSUSE * EESTI SPORDI KESKLIIDU
* JA * ÜLERIIKLISE VÕIMLEMISÕPETAJATE SELTSI HÄÄLEKANDJA *

Toimetuse ja talituse: Tallinn, Vene tän. 11-a, kr. 10. Postkast 70. Telefon 9-28. ☒ Tellimise hind: aasta peale 7 krooni, kuus 60 senti
Eesti Spordileht ilmub igal reedel

X. aastakäik.

Reedel, 19. aprillil 1929. a.

X. aastakäik

Mees, kes igal alal meister.

Heinrich Paali ainulaadiline rekordide loetelu. 15 aastat võisilust murdmaal.

Heinrich Paal on oma-pärasemaid ja huvitava-maid Eesti sportlastüüpe. Mees, kes iga asja külles ihu ja hingega kinni, ühtki ala mööduda ei taha lasta, kus tema meistrina ei domineeriks, võitu ei pühitseks.

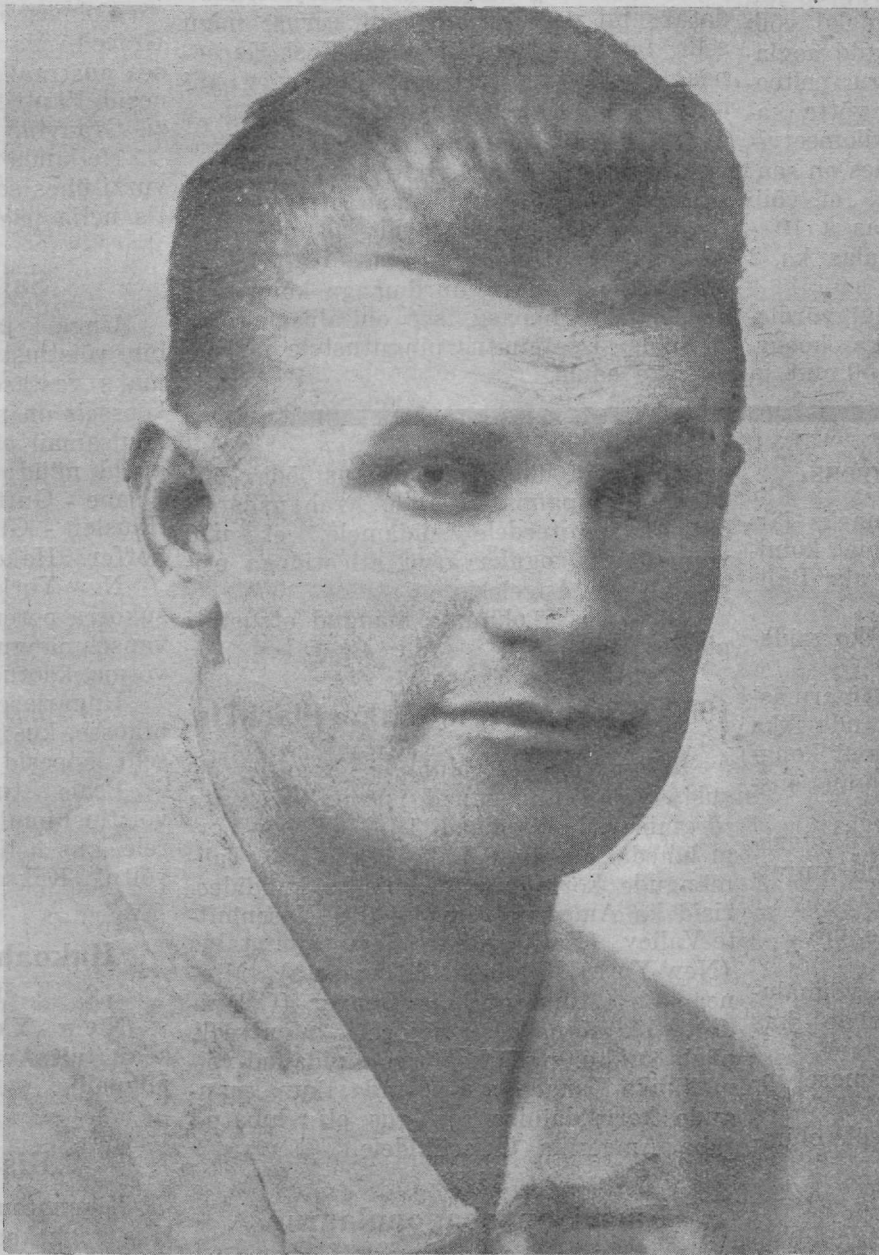
Olgu suvi või talv — ikka näeme Paali rühkivat kiindunult, hasartselt, ja kui võitjaid eales loetletakse, ei puudu pea kunagi Paali nimi sealt.

Igal alal omab ta suurt virtuositeeti ja raske on öeldagi, mis alal ta meil kõige suurem meister on. Arvatakse vast et jalgpallis, kuid ei — Paal pühitseb ka pühapäevase murdmaajooksu esivõistlusega 15-aastast murdmaajooksu ja juubelit, millise aja kestel on talle langenud terve rida Eesti meistri tiitleid.

Esimene murdmaa, millest Paal võttis osa, oli 16. märtsil 1914. a. See läks Pääsküläst Falgi aeda. Lossman oli esimene, Paal teine. 1915., 1916., 1917. ja 1918. aastal oli Paal igakord Lossmani järele teine. 1920., 1921., 1922., 1923., 1924., 1925. ja 1926. aastal oli ta alaline võitja ja Eesti meister. 1927. a. jäi ta kolmandaks ja 1928. a. teiseks.

Tegelikult hakkas Paal sportima juba 1912. aastal. Esimene jalgpallimatsch oli tal 1913. a. sügisel, mil ta võitles Kalevi B meeskonnas. Selle järele startis Paal Amatöris, 1915. a. alates Olümpias ja 1919. a. saadik Spordis.

1919.—1916. a. oli Paal väljapaistva-

Heinrich Paal,

paljukordne Eesti meister murdmaas, jalgpallis, jääpallis, 10.000 meetri jooksus, tunnijooksus, kümnevõistluses ja kiiruisutamises.

maid pikamaajooksjaid terve selleaegse Venemaa kohta. Venemaa esivõistlustel 1915. a. Moskvast jäi ta 5000 meetril neljandaks, 1916. a. Peterburis 5000 meetril kolmandaks (1. Lossman, 2. Upmal, 3. Paal) ja 10.000 meetril teiseks (1. Upmal, 2. Paal, 3. Lossman).

Samal ajal parandas Paal ka Lossmani 5000 meetri rekordi 16.36 pealt 16.22-le ja oleks võinud hõlpsasti minna ka alla 16-ne. Kuid Paal ei hoidnud ennast ega valinud eriala. Ta jooksis maratoni, siis jälle 100 meetrit, hüppas kaugust, heitis vasarat ja kestat (37 meetrit).

Jääpalli hakkas Paal mängima 1916. a. Olümpias. 1917. aastal võitis ta kiiruisutamises politseimeistri karika ja tuli 1918. aastal Eesti meistriks kiiruisutamises, lüües ka Burmeistri.

Kergejõustikus on Paal olnud Eesti meister 10.000 meetri jooksus 1923., 1924. ja 1925. aastal, 1923. aastal veel ka tunnijooksus ja kümnevõistluses.

1929. aasta kevadel tuli Paal kaitseliidu meistriks keskkaalu maadluses. Paal on 27-kordne internatsionaal jalgpallis ja 5-kordne internatsionaal jääpallis.

Auhindu on Paal omandanud seni üle 400 ja omab praegu kõige suurema kogu neid Eestis. Ei pea unustama, et Paal on seejuures teinud kaasa lõpmatu rea sarnaseid võistlusi, kus ei jagata auhinde (jalgpall, jääpall).

Järg 3. lhk.

Kuidas harjutada kevadel.

Murdmaa ja käigud kõigile kergesportlastele.

Kergesportlaste talvepuhkus on möödas. Üksikud neist on teinud tegemist talvespordiga, teised võimlenud, kuid enamus ei ole teinud tänavu vist midagi. Nüüd peab aga algama ettevalmistus suve vastu. Kuna paljud ei ole teadlikud, kuidas see peab sündima ja ettevaatamatuse ning liigkiirustamisega võivad teha endile liiga, olgu siinkohal antud mõned üldised näpunäited.

Esimene käsk ettevalmistusi alates on: ära tõtta! Talvise puhkuse järele tuleb alata harjutusi kergelt ja harva. Neid tuleb kõvendada ja tihendada, väga ettevaatlikult. On tarvis anda aega kehale kohanemiseks ja luua alus eelseisvateks suurteks pingutusteks. Kui harjutusi alatakse kevadel kohe täie auruga, on harilik nähtus, et võistleja kaotab vormi juba kesksuvel. On tarvis suurt kannatust ja oskust, et järk-järgulise tööga tuua esile oma võimete tipud.

Seda tuleb pidada eriti meeles pikamaajooksjatel. Nad harjutagu kevadel järgmiselt: Esimesel kahel nädalal jätkub kaks korda nädalas ettevõetavatest 8—10 km pikkustest käiguharjutustest. Kahel järgneval nädalal käidagu 3 korda nädalas, kus 2 olgu à 10—15 km ja 3. 6—8 km, kiiresti. 5. nädalal võib juba võtta käsile ühe pikema kuid aeglasema 20—30-kilomeetrilise käigu eeltoodutele lisaks. Selle järele võib võtta kavasid jooksuga segatud 4—6-kilomeetrilisi kiirkäike. Kahe kuu möödudes on saadud juba niipalju „põhja“ alla, et võib hakata kõndima 2 korda nädalas à 10—20 kilomeetrit ja jooksta nädalas ka 2 murdmaad.

Murdmaad peab jooksma alul võrdlemisi kergel maastikul mõõduka hooga. Hiljem tuleb jooksul viibida 40—50 min. ja

katta selle aja jooksul 4—6 kilomeetrit, vaheldamisi jookstes ja käies. Näit. tuleb alul käia suure kiirusega 1 km, siis jooksta 100 m, kõndida 200 m, jooksta 100 m, kõndida 400 m, jooksta 200 m, kõndida 100 m, jooksta 100 m jne. See on niivõrt väsitav, et alla paarikuulist harjutust ei pea keegi talle vastu. Nüüd, kolme nädala järele algaks juba päris jooksuraja-treening, millele seltsiks kord nädalas ikka murdmaa. Käike tuleks teha 2 korda nädalas ja kolm korda jooksta nädalas jooksurajal.

Sellise aluspõhjaga saavutavad soomlased suurvormi pikamaajooksul. Meilgi võiks asi sündida samades piirides samade tagajärgedega kui sellise harjutuskava läbiviimisega alustada nüüd, 20. aprillil, tohiks 11—12 nädala järele, s. o. juuli keskpaigaks loota väga head vormi.

Lühimaajookstele on kõik samuti algettevalmistuseks nagu murdmaajookski. Käiguharjutustest tuleb aga loobuda kohe, kui on võimalus hakata harjutama spordiväljal. Tarviline vastupidavus omandatakse just kevadiste käikude ja murdmaaga. Jooksurajal tuleb arendada kiirust ja jõudu. Põhjamaade lühidast suvest ei jatku, et jooksurajal omandataks nii vastupidavus kui kiirus, nagu seda tehakse Ameerikas ja Kesk-Euroopas. Seal algab juba võistlushooaeg kui meil sageli alles lumi sulamata.

Ka viskajad ja hüppajad peavad kevadel kiirjooksjate eeskujul harastama käike ja murdmaad. Käiguharjutused mõjuvad puhastavalt, pannes vere vilkamalt voolama.

Alaku käigu ja murdmaaga kõigi kergesportlaste hooaeg, see on ainsam õige ja tulus sissejuhatus pingutustele ja saavutuste edule.

Olümpia komitee kongress.

8.—11. aprillini peeti Lausanne'is järjekorralist rahvusvahelise olümpia komitee kongressi komitee esimehe krahv Baillet-Latourel juhatusel.

Aafrika olümpia-mängude korraldamist otsustati mitte lubada.

Pikemaid vaidlusi tekitas asjaarmastaja mõiste, millele ei suudetud anda ikka veel kindlat definitsiooni. Berliini kongressil 1930. aastal loodetakse küsimus siiski lõplikult võivat lahendada.

Edströmi (Rootsi) ettepanekul otsustati paluda täidesaatvat komiteed muretseda selgust:

1. Olümpia-mängude kestvuse üle.
2. Mängude ühtlustamise üle.
3. Osavõtjate arvu piiramise võimaluse üle, määrates igast maast alale kas kaks või kolm võistlejat.
4. Keelu üle, startida ühel inimesel individuaal- ja rühmvõistlusel.
5. Naiste alade kõrvaldamise üle olümpia-mängudelt.

Kuulati ära mitmete eriliitude ettepanekud, milledega taheti olümpia-mängude kava täiendada järgmiste aladega: käsipalliga, korvpalliga, rugbyga, piljardiga ja mitmesuguse laskmisega.

Kuulati ära Ameerika olümpia esindaja Glan' ettekanne 1932. a. Los Angelesi

olümpia-mängude ettevalmistustööde üle. Otsustati panna kõigile rahvuslistele olümpia-komiteedele südamele, et nad võimalikult koguka arvu atleetidega esineksid Los Angelesis.

1936. aasta olümpia mängud otsustati pidada Berliinis.

1932. a. talimängud Lake Placid'is.

Rahvusvaheline olümpia komitee otsustas oma Lausanne'i istungil määrata järgmise taliolümpiaaadi 1932. a. New-Yorgi lähedal asuvasse Lake Placid'isse. Talimängude korralduse saamiseks kandideerisid ka Ameerika linnakesed: Yosenmitte-Valley (Kalifornia), Bear Mountains (New-York), Duluth (Minnesota), Minneapolis (Minnesota) ja Denver (Colorado). Ka Kanada kandideeris Montreali näol, kuid olümpia komitee ei pidanud võimalikuks Kanadaga arvestada, kuna mängude korraldamise eesõigus oli lubatud juba Ameerika Ühisriikidele.

Nurmi on ebapopulaarne.

Ameerikas — kirjutab Norra Idrettsliv — selle järele, kui ta hakkas põiklema kohtamisest Vide ja Purjega. Soomlase olemine läheb dollarite maal päev-päevalt raskemaks. On väga võimalik, et ta ilma

kaotusteta ei saa enam pikemat aega läbi ja on sunnitud võtma vastu kohtamise kas eelnimetatudega või ameeriklaste Congeri ja Lermondiga, kes võivad teda lüüa ka praegu 1 miilil.

Paddocki amatöri-definitsioon.

Charles Paddock, kelle amatörismi üle on vaieldud kõig enam, on saatnud Ameerika spordiliidule kirjaliku ettepaneku, et edaspidi hakataks sportlasi jaotama kahte klassi — rekordimehed ja algajad. Rekordimeestel oleks õigus võtta vastu ka rahalisi auhindu.

Mr. Pyle areteeriti.

Tuntud mandrijooksude korraldaja, kes oma tsirkuse jälle hiljuti lahti löi, et lasta sadat meest jooksta New-Yorgist Los Angelessi, areteeriti äkki mingite rahaliste sekelduste pärast. Kas mandrijooks seepärast katkeb, on küsitav.

Mandrijooksu esimese etaabi New-Yorgist Trenton'i NewJerseys, mis 20 Inglise miili (32 kilomeetrit), võitis neeger Ed Gardener 1.59.30. Soomlased Vänttinen ja Salo olid nr. 8 ja 10, rootslane Appelquist 15.

Teise etaabi — kuni Filadelfiani — võitis Paul Simpson. Gardener oli kaheksas ja lõuna-aafriklane Newton kümnes.

Kolmas etaap viis jooksjad Havre de Grace'i, Maryland'is, kus esikohale pääses austraallane Herbert Hedeman. Järjenesid Vänttinen, Salo, Gardener, Gavuzzi, Granville ja Newton.

Neljanda etaabi — 70 km — võitis Gavuzzi ühes soomlase Saloga. Viimane juhtis nelja päeva järele koguaajaga.

Sabaria Ameerikas.

Ungari jalgpallimeeskond Sabaria viibib võistlusturneel Ameerikas. Tugevaks vastaseks oli talle Hakoah, kelle koosseis on praegu peaaegu sama, kui ta kuulsamail päevil Viinis. Hakoahis mängivad nüüd: Fabian; Gross - Sternberg; Sloane - Guttman - Mahrer; Grünwald - Häusler - Grenfeld - Wortmann - Eisenhoffer. Hakoah löi Sabariat 3:0 (2:0).

New-York Giantsiga võisteldes oli seisukorra peremees Sabaria 6:4 (5:4). Revanschmängul pidi siiski Sabaria vastu võtma kaotuse 1:2 (1:1).

Ungarlased tegid ka võistlusreisi Mehikosse, kus nad pidasid 6 mängu. 5 matschi lõppesid nende heaks, kuues kaotati.

Peale turneed Mehikos rändasid võistlushimulised ungarlased Kuuba saarele, kus neljast mängust pühitsesid kaks võitu. Kaks lõppesid viigiga.

M. Eismann.

Hakoah Ameerika meister.

(E. Spordilehe eritelegramm.)

New-Yorgist, 15. aprillil. Hakoah tuli Ameerika Ühisriikide meistriks jalgpallis.

M. Eismann.

Risco võitis Porati.

Kümneroundilises matschis löi Ameerika raskekaallane Risco Norra suurpoksijat Porati ülekaalukalt punktidega. Matsch peeti Bostonis. Ainult kaks roundi olid otsustamata, teised kuulusid kõik Riscole. Kaotus pani tee kinni Poratile tunnil maailmameistri tiitli poole.

KORVPALLI VÄLKTURNIIR.

Russ jällegi meister.

Möödunud pühapäeval lavastati Eesti käsipalli liidu poolt N. M. K. Ü. võimlas korvpalli hooaja lõppvaatusena — korvpalli välkturniir kõigi pealinna esimese klassi kuuluvate meeskondade osavõtul. Meil on saanud kenaks kombeks kolmel viimasel hooajal pallihooaega välkturniiriga lõpetada.

1927. a. võitis omale esikoha Sport. 1928. a. oli selleks Kalev ja tänavu Russ.

Tänavu startis 5 meekonda. Mängiti turniiri süsteemis. Üldse oli 10 matschi.

Esimesena kohtasid Russ ja Greif. Greif on teinud korvpallis viimasel ajal suuri edusamme ja esitas seekord Russiga mängides südi vastupanu. Esimesel poolajal oli edukas Greif, kes võitis Russi nõrgemat garnituuri 9:5, kuid ka teisel poolajal oli edukas Greif, kes võitis Russi võit 17:16.

Tall. N. M. K. Ü. ja Kalevi vaheline matsch oli õhtu parimaid ja pinevamaid. Algul juhib N. M. K. Ü. koguni 5:0 ja järgmisel minutil on seis juba 7:5 Kalevi eduks, siis raugab veidi tempo ja poolaja vileks on viik 13:13. Teisel mängupoolel jätkub äärmiselt tasavägine mäng. Võitis N. M. K. Ü. 34:31. See tagajärg jäi võistluse suuremaks, milline on seda enam hinnatav, et sarnane resultaat saavutati 2x10 min. mänguaja juures. N. M. K. Ü. hülgas sel mängul heade visketega vä. Vikat, kes tegi 14 punkti ja pä. Ratnik 9. Kalevil heitsid Altosaar ja Parbo kumbki 12 silma.

Russ võitis Sporti kergelt 17:11 (11:3) ja Kalevile hävines Greif 25:9 (10:5).

N. M. K. Ü. ja Russi vaheline mäng oli pinev esimesel poolajal. Klõsheiko II. dribblingust teeb Timtschenko 2:0 ja Ratnik viskab sama mehe foulit 2:1, kuna Vikat Ivanovi foulit viib juhtimisele N. M. K. Ü. 3:2 Klõsheiko II. viskest pääsevad uuesti juhtimisele venelased ja vanem vend täiendab seda 6:3-le. Viksteni foulit on seisuks märgitud Klõsheiko II. kaudu 7:3. Vikat vähendab vahekorra 7:5-le ja Klõsheiko II., teeb Viksteni foulit 8:5. Vikati kaunist viskest tuleb 8:7, kuna lõpuvile eel seab poolaja tagajärjeks vanem Klõsheiko 10:7 Russi eduks. Teisel poolajal domineerib Russ suuremal üleolekul ja võidab mängu 22:13.

Greif valmistab esimesel mängupoolel Spordile üllatuse võidu 9:6 näol ja alles viimase mänguminuti möödumisel võib kergemalt hingata Sport, kui seisuks on märgitud Greifi kaotus 17:15.

Kalev esines Russi vastu südilt esimesel poolajal, kus tagajärjeks kirjutati viik 6:6. Matschi võitis Russ 19:14. Russil oli edukamad korvitegijad Klõsheiko noorem 7 punktiga, Ivanov 3. Parbo viskas enamuse punkte Kalevi eest — 8.

N. M. K. Ü. ja Spordi vaheline heitlus annab võidu esimesele tagajärjega 19:8

Kalev, Eesti meistermeeskond võrkpallis. Esimeses reas vasakult: Altosaar, Mikk ja Rosenstein. Tagumises reas: Th. Mast (Kalevi käsipalli osakonna esimees), Eisenschmidt, Lutz ja Tamm.

(8:2). N. M. K. Ü. edukam viskaja oli Zimmermann 6 punktiga.

Kalevi ja Spordi kohtamine toob võistluse suurima üllatuse. Võidab Sport 21:11 (9:4). Kalevi meeskond oli täiesti väsinud ja ei suutnud avaldada vastupanu. Sel mängul tuli selgesti ilmsiks, mis tähendab mängida 5—6 või 10—11-mehelises koosseisus. Russ ja Tall. N. M. K. Ü. mängisid kumbki kahe garnituuriga ja ei olnud pea sugugi märgata väsimust viimastel mängudel, kuna teised meeskonnad näisid olevat äärmiselt kurnatud.

Meistriks Russ nelja võiduga koosseisus: Timtschenko (Baumann) - Ivanov (Riives) - Klõsheiko 2. (Megel); Klõsheiko 1 - Tscherepatkin. Punktid 75:54 Russi eduks, neist tegi enamuse Klõsheiko 2. 33, Timtschenko 12, Klõsheiko 9, Ivanov 8 ja Megel 7.

Teisele kohale jäi Tall. N. M. K. Ü.,

kes kaotas vaid Russile, võitis Kalevit ja Sporti ning loobumisvõit Greifilt. Punktid 66:61 N. M. K. Ü. kasuks, Vikat viskas 25, Ratnik 13, Riiberg 7, Zimmermann 6, Viksten ja Tõnso kumbki 4, Noony 2. Meeskonna rivistus: Ratnik (Altok) - Viksten (Riiberg) - Vikat (Zimmermann); Budzius (Miller)-Noony (Tõnso).

Kolmandaks tuli Sport mängides järgmises koosseisus Ratnik - Laasner - Neumann (Pressraud); Leikop - Rahmann. Punktid 67:63 Spordi eduks. Neljast matschist võideti 2 ja kaotati samane arv.

Tänavune Eesti kahekordne meistermeeskond Russ on võistelnud 25 korral, neist võitnud 20 matschi ja kaotanud 5, seega võitnud 80,0%.

Tall. N. M. K. Ü. on heidelnud korvpallis 24 korda, võitnud 19 mängu ja kaotanud 5, seega võitnud 79,16%.

A. P.

Heinrich Paal.

1. lhk. järg.

Heinrich Paal on sündinud 1895. aastal Rakveres ja tabatud spordi-batsillist 1906. aastal Tallinnas, mil ta näinud esmakordselt Toompeal Saksa koolipoisse mängivat jalgpalli.

E. Spordileht toob rõõmu- ja uhkuse-tundega H. Paali rekordide rea.

See on mees, milliseid satub üksikuid aastakümnete kohta. Ta ei ole kaldunud mõnele üksikule kitsale alale, et sellel läbi lüüa ja endale maailmanime teha, vaid ta pingutused on kulunud enam meie üldtasapinna tõstmisele, edasiviimisele enese eeskujuga ja energiaga. Ei ole mingi saladus, et Paal on meie meistermeeskonna Spordi võitmatuse alusmüüriks. Võib ühestki sõnast kahetseda, et Paal ei ole eriliselt kontsentreerunud mõne olümpia-võidu saavutamiseks, kuid teisalt tuleb sügavamini rõõmustada, et see väsimatu mees on pildunud oma lõomava tahte meie spordi üldtasapinna edasinihitamisele kogu oma jõu ja nõuga.

Rekord apelsinisöömises.

Ameeriklased on rekordiõhinas asunud ka võidu sööma apelsine. Ohios osutus suurimaks õgijaks keegi Howard Stribling, kes hävitas 62 apelsini. Ta kuulutati pidulikult maailmameistriks apelsinisöömises. Mees omandas võiduhinnana 20 dollarit ja õlgaabu. Striblingi kardetavam võistleja pidi leppima 53 apelsini alalakustamisega.

— **Barbutti**, kes hiljuti tuli pärast Ameerika spordiliiduga diskvalifitseeriti eluajaks, on esinenud paljastustega, et Nurmi ja Vide on täielikud professionaalid, kes jooksevad ainult suurte rahasummade eest.

— **Tilden**, keda pikemat aega loeti tema tenniskirjutuste pärast professionaaliks, sai hiljuti tagasi oma amatööriõigused. Mees ei ole aga praegu kaugelki sarnases vormis nagu varem. Hunterilt sai ta lüüa 7:9, 6:4, 8:10 ja 2:6.

— Pistulla, Saksa väljapaistev poolraskekaalu poksija Amsterdams, hakkas elukutseliseks.

Ungari jalgpallimeister Ferencvaros (FTC). Seisavad vasakult: Kohut, Berkessy, Fuhrmann, Hungler 2., Amsel, Takacs 1., Bukovay, Koszta. Istuvad: Turay, Szedlacsik, Takacs 2.

Hooaeg algas võitudega.

Heas hoos olev TJK võitis Riias 3:0 ja 3:1.

Möödunud reedel asus Tallinna jalgpalliklubi Riia teekonnale, et võistelda sealse nimekaimuga viimase kutsel. TJK asus teele 13-mehelises koosseisus, neist esitajana A. Silber ja varamehena Rüütel. TJK-il puudusid Lass, Saar ja Brenner. Lass on teenistuses Mustvees, Saar asub kopsuhaigena sanatooriumis, kuna Brenneri sõitu takistasid eksamid. Nii oli eeldusi edukaks esinemiseks hoopis vähe. TJK oli treeningul käinud vaid kaks-kolm korda, kuna lätlased on juba võistelnud isegi mitmel korral, rääkimata veel harjutustest.

Riia võistlusist kõneles E. Spordilehele neil võistlusil suurima väravkütina esinenud vasaksisemine E. Joll järgmist:

Esimene matsch oli 13. kuupäeval, nii siis figureeris see arv rohkesti. Vastaseks oli momendi tugevam „pallikants“ R. F. K. Esimestel mängiminutitel saab raskesti vigastada põlvest vs. Fischer, kellel tuleb seetõttu eemale jääda väljalt umbes paar kuud. See oli TJK'le raskeks hoobiks. Nüüd asus mängu ka ainsam reserv Rüütel vasakäärena, kuna sisemise kohale asus Joll äärelt ja TJK-i rivistus nägi välja järgmiselt: Kürbis; Liivar-Kallaste; Kaljot - Rein - Paalberg; Väli - Pihlak - Ellmann (meesk. vanem) - Joll - Rüütel. 25. min. pääseb juhtimisele TJK. Pä. Väli söödust teeb 16 mtr. vs. Joll algvärava püüdmeta löögiga vasakusse nurka. 5 min. hiljem teeb vs. Joll uuesti sama mehe söödust värava lähedalt, miline löök isegi purustas täiesti R. F. K. väravas asuva talismani — nende „pupe“. Rüütel tõmmatakse tagasi poolkaitsesse, et hoida alal võitu.

Teisel poolajal püüdsid lätlased teha kõik mis võimalik, et saavutada väravaid. TJK mängides taiplikku mängu, et mitte endid väsitada, arvestades vähese treeninguga, läks üle kombinatsioonidele, mis õnnestusid erakordselt hästi ja andsid kogu viimase kolmanda eduvärava. Tf. Ell-

manni söödust tegi 5 mtr. vs. Joll 3:0. Matschi tulemuseks oli TJK võit 3:0, poolajaga 2:0.

Teisel päeval reservide puudumisel tuli isegi võistlusdressi riietuda esitajal A. Silberil.

R. F. K. püüdis maksu mis maksab võita. Esimene värav langebki vä. Pavlovsi lööduna Kürbise võrku ja poolaeg annab võidu lätlastele 1:0. Eestlaste üleolek oli silmanähtavalt võrdne eelmise päeva samale poolajale, kuid väravalöögid — arvult kümnekond — ei õnnestunud. Teisel poolajal asus TJK mängima esimese võistluspäeva taktikaga, tuues vä. Rüüteli poolkaitsesse neljandaks, jättes edurivisse samase arvu mängijaid ja selle edukust kroonivad kolm võiduväravat, mis saavutati hea kombinatsioonimängu järel- dusega. Esimese tegi ps. Pihlak soolo-läbimurdest. 2:0 tuli vs. Jolli kaudu tf. Ellmanni püstsöödust. 3:0-le kerkis seis tf. Ellmanni pommist ps. Pihlaku söödust. Matsch andis uuesti võidu TJK-ile 3:1 (0:1).

TJK oli kevadise aja kohta erilisel hoos. Ps. Pihlak, kes omandanud Viini reisilt väga suure „lihvi“, nii et teda ei või enam ära tundagi, on täis trikke „jalatallast pealaeni“. Pä. Väli oli ka eriti hoos, seda vist peamiselt ps. Pihlaku ergutusel. Ka vs. Joll oli kardetav värava läheduses. Üldse oli meeskonna parim liin edurivi. Poolkaitses üllatas hea mänguga ph. Paalberg. Kaitses ja üldse meeskonna nõrgemaks oli pk. Liivar, kellel ei õnnestunud löögid.

Lätlastest olid head vk. Gravelis, vh. Roose, th. Behrens ja vä. Pavlovs, kuna nõrk oli rahvusmeeskonna kapten tf. Scheibels. Hea oli vv. Saks.

Värske TJK-i uus meeskonna vanem tf. Ellmann tõi oma meeskonna esimesest proovist õnnelikult välja. Seni pole ükski Eesti meeskond Riias pööranud tagasi sarnaste suurte võitudega.

A. P.

Itaalia ja Austria jalgpallitüli.

Mis võib juhtuda, kui tuul purustab lipunööri ja orkester puhub valesti hümnit.

Teatasime pelolevas numbris suurejoonelisest Austria jalgpallivõidust Itaalia üle. Selle maavõistlusega on käinud kaasas mõned skandaalsed asjaolud, mida sagedasti ei juhtu. Itaalia lehed on pistnud käratsema toonis, mille kõrval meie voorimehesõim mingit võrdlust ei kannata.

Austerlased ei olnud dekoreerinud kuigi rikkalikult Hohe Warte jalgpallivälja.

Itaallaste kategoorilise nõudmise peale toodi aga viimaks välja suur Itaalia lipp ja tõmmati masti. Nüüd juhtus aga õnnetus. Tugev tuul rebis katki lipu nööri ja see jäi kuidagi armetult õhku tolknema. Kuna lipuvarras tundus olevat liig nigel, ei leidunud meest, kes oleks roninud lipu seadma korda.

Sündmuse puhul vabandas ennast Austria jalgpalliliit kirjalikult Itaalia jalgpalliliidu ees, samuti vabandati Itaalia saadiku ees maavõistlusele järgneval panketil.

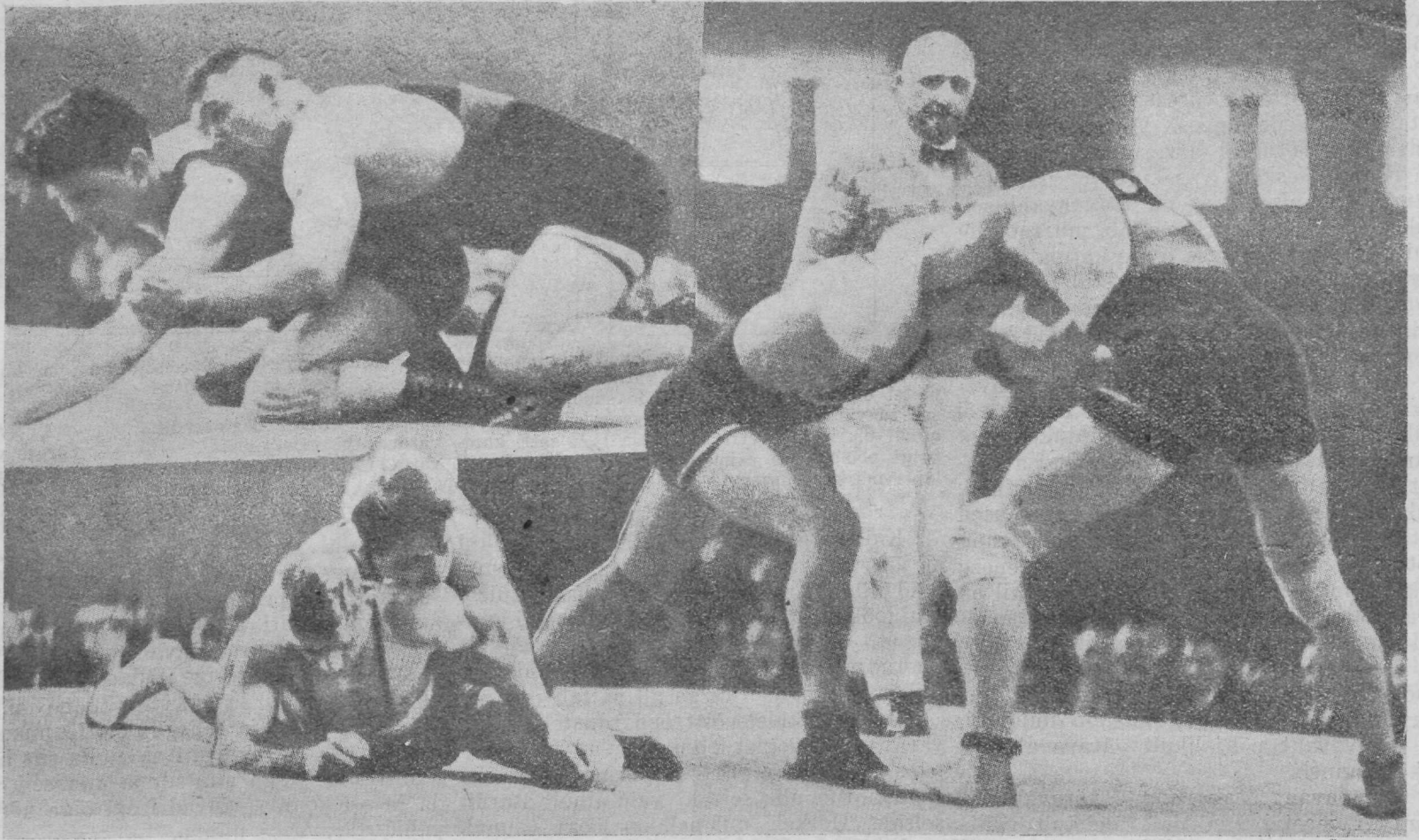
Teine äpardus juhtus austerlastel Itaalia hümniga. Itaalias on praegu teatavasti kaks hümnit, üks kuninga hümn ja teine fashistlik. Pika arupidamise järele paluti orkestrit mängida kuninga hümnit ja toodi ka sellekohased noodid kohale. Täiesti arusaamatul kombel oli aga orkester vahetanud ära noodid ja laskis vägevatooniliselt lahti mingi loralaulu. Rahvas tõusis ikka heas usus püsti ja paljastas pead, itaallased aga läksid otse siniseks vihast ja pidasid seda endile kuulmatuks haavamiseks, kuigi aasta varem, maavõistlustel Bolognas, olid ka itaallased mänginud austerlastele eksikombel muud kui hümnit.

Koju jõudes pistis itaallased kiruma kõigis ajalehtedes. Toome ühe sellise stiilinäite Rooma lehest „L'Impero“:

„Milline sigadus on tänapäev tegelikult Viini! Sigadus on Viini olnud ju alati, kuid tal olid varem oma viini-saiakesed, valsikesed, lõbunaised ja völlakeiser. Kuid nüüd? Nüüd pole ta muud kui trobikond alatamaid homoseksuaalide ja vastikuid päevavargaid. Kui mõni teine Euroopa linn suudaks korrata Viini uskumatut ülalpidamist jalgpallimatschi ajal, võiks uskuda, et Euroopas on barbarismi taimelavasid, mis suudavad edukalt võistelda isegi inimestesööjatega. Meie ei ole nõus ühe hommikulehe arvamise, et Austria peab nõudma vabandust ja tunnustamist meie lipule, sest see tähendaks austerlaste tunnustamist rahvaks. Austria ei ole aga tänapäev Mussolini suure Itaalia vastu muud kui haisev naripepa. Päeval, mil meie vaidlust alustame Austriaga, kestab see vaid sekundeid ja sõna on meie kahurikuulidel, kes esinevad haavamise kättemaksjatena kogu inimkonna eest küllalt kaua sallitud veidrusele, keda nimetatakse austerlasteks.“

Dortmundi maadlusmatilt.

Kuidas eestlased kaotasid.

Dortmundi maadlustelt. Paremäl maadleb Tunyoghi Kokkisega. Vasakul üleval murrab sakslane Sperling itaallast Pozziti ja all taanlane Torgensen tschehhi Fleischmanni.

Samal ajal kui siin värviti kevadepühiks mune, oli meil, Eesti maadlejatel, kibe töö pakida oma trikoid, saapaid ja muid maadleja atribuute ja rutata jaama, et sõita Euroopa meistri-võistlustele Dortmundi.

Seekord oli meeskonnaks ainult kolm — kaks maadlejat ja üks esindaja. Hale oli nii vähese kambaga minna. Aga mis sa teed — Väli ei tulnud, Pütsep ja Loo pole harjutanud, Käpp niidab loorbereid Ameerikas ja Praks, noh tal oli vist mõni teine põhjus ärajäämiseks.

Kaks ja pool päeva kestis sõit. Berliinis juhtus aga väike viperus: Teearu, kes esimest korda Saksamaal, läks rongi vahetusel linna vaatama ja jäi rongist maha. Ja siis kui ta öösel meile järele jõudis, sõitis ta Dortmundist mööda Kölni. Pärast seletas oma eksitust sellega, et tahtnud imetleda Kölni ilusat arhitektuuri...

Dortmundi saabudes ei olnud meile keegi vastu tulnud. Hiljem vabandati, et meie spordiliit — vist kokkuhoiu mõttes — polnud meie tulekust ette teatanud. Noh, hotelli leidsime ja siis ruttasime Vestfalehalli'sse Saksa meistri-võistlusi poksis vaatama, mille finaaliid just käsil.

Dortmund on suur linn — maa-ala poolest kolmas suurem Saksamaal. Elanikke ligi 600.000. Ja suur oli ka Vestfalehalli. Selles võib leida istet 18.000 inimest ja peale selle veel 5.000 tegelast. Areen maja keskel on 120 sammu pikk ja 95 sammu lai, hiigla elipsi taoline. Maja on ümmargune ja istmed amfiteatri viisi ringis. Tekkis mulje, et sinna võiks lähedalt vihma puhul, paigutada istuma kas või meie Pärnu linna elanikud koos oma mudilastega — nii suur on see majamürakas. Seal peeti muuseas hiljuti 6-päevälised jalgrattavõistlused.

Nii täpsed kui öeldakse sakslased olevat, nad just ei olnudki. Ei olnud hoolisatud korterite eest. Maadlejad ise otsisid omale kortereid ja elasid hotellides, kuidas keegi juhtus neid leidma. Ja sellest tuligi, et meid oli 14 maalt ja elasime 7 hotellis. Puudusid ka lipud. Soomlaste jaoks oli tehtud lipp, esiteks sini-valgetriibuline ja pärast valge rist sinisel põhjal. Kuid mehed keeldusid sellise plagu all esinemast ja esinesid reklaamparaadis Eesti värvid all. See paraad

oli muidu päris tore — 40 autoga sõidutati meid linna vaatamisvääriksi kohte mööda hulk aega ringi. Pärast kuulsime, et see löbu olla läinud sakslastele maksma midagi 100.000 ümber meie rahas.

Samal päeval, s. o., 3. aprilli õhtul, järgnes esitlemisparaad Vestfalehallis. Sinna oli sel puhul kogunud 8.000 inimest peale maadlejate ja teiste tegelaste. Kõneles Dortmundi bürgermeister. Siis laulis 300 lauljast koosnev meeskoor ja muusika eest hoolitses 120-meheline sümfooniaorkester. Aktus oli väga imponeeriv.

Meie õnnetused algasid juba loosimisel. Kusnetsi esimeseks vastaseks tuli rootslane Ivar Johansson — mees, kes varem kaks korda kuulsalt soomlase Kokkise võitnud. Ka Teearu saatus vastaseks meile juba Riia ja Budapesti võistlustelt tuttav ungarlane Domy. Sellega sai ta küll hakkama (olgu et kohtunikud seda ei tunnistanud), pani isegi hea rootslase Söderquisti õlgadele. Teearu oleks pidanud õiglase otsuse juures kolmandaks tulema. Temale aga tehti verist ülekohtu. See tuli ilmsiks juba Domy'ga maadeldes. Soomlane Vahtera oli vilemeheks, kuid teised kaks kohtunikku — tschehh ja austerlane — andsid töövõidu Teearu vastasele. Prantslane Clody tarvitas Teearuga maadeldes isegi hambaid, kuid seda lubasid ka kohtunikud. Üldse peab ütleva, et Teearu maadles üllatavalt hästi. Tal on temperamenti, jõudu ja taht. Puudusid aga veel vanade maadlejate võistluskogemused.

Kusnetsi kaotus Johanssonile on ka küsitav. Et ta viimase võitjale Kokkisele kaotas, see on selge. Kokkinen oligi seekord suurepärase vormis. Ebaõigelt otsustasid kohtunikud selle kaotatuks ungarlase Tunyoghile. Viimane oli küll ka üks parematest selle kaalu meestest, kuid Kokkiseni ta veel ei küüni. Hea mees, peab ütleva, on sakslane Gehring, kes raskekaalus tegi mis tahtis. Soomlane Nyström, kuigi hea maadleja, ei suutnud Gehringile sugugi vastu panna. Kaotama pidi talle ka rootslane maailmameister Svensson. Poolraskekaalus oli soomlane Pellinen eriti hea. Kuna kaasmaalane sulgkaalumees Pihlajamäki seevastu veidi nõrgalt esines, mis osalt tuleb kirjutada tema vigastuse arvele.

Rootslane Johansson maadles liig julgelt ja selle tõttu kaotaski.

Võistlustel tuli kohtunikku juures avalikuks tratitsiooniline „diplomaatia“: mängitakse oma meeste kasuks kus iiales võimalik. Eriti agarad oli seekord selles sakslased. Soomlaste sümpaatia langes meie osaks. Vahekohtunikud olid paremad põhjamaade omad. Eriti tubli ja erapooletu oli Soome esindaja.

Maadlejatest osutusid raskemate kaalude mehed paremateks, kuna kergemates tulid meistriteks võrdlemisi nõrgad. (Head langesid omavahel võisteldes välja.). Üldse peab siiski tunnistama, et Euroopa maadlejate tasapind on suuresti tõusnud.

Aga meie? — Minna kahe mehega maailma parimatega maadlema ja tulla tagasi võitjana — on võimata. Oleksime pidanud saatma terve meeskonna ehk vähemalt neli meestki, siis kui ühel poleks vedanud, oleks võinud teine kohale tulla. Kusnetsi ja Teearu saatmine polnud viga, vaid viga oli selles, et meie spordiliit polnud hoolitsenud selle eest, et mehi oleks saadetud igas kaalus.

Eesti pole maadlusrahvaste nimestikut veel kustutatud. Oleme jälle saanud õpetusi. Oleme ka sõlminud uusi sidemeid maadlusmaadega ja parandanud vanu vigu. Oleme muuseas Rootsi, Soome ja Poolaga astunud läbirääkimistesse ja oodata on sealt nagu Riia'stki, meile külalisi-maadlejad. On vaid vaja hoolitseda selle eest, et meil oleks tugev esitus.

Dortmundi maadluste puhul peeti ka seal maadlus-kongress. Selle tähtsamaks tööks oli otsus jagada edaspidi maadlejad 7 kaalu — nagu see juba vabamaadluses sünnib. See otsustus annab meile soodustusi paigutada oma maadlejaid paremini. Meeste arv — kui neid igas kaalus saadetakse, suureneb, sellega ka kulud, kuid võrdset suurenevad ka võiduvõimalused.

Budapestis ja nüüd Dortmundi kogemused näitavad, et Euroopa meistri-võistlustele minna pole naljaasi — sinna peab minema tervikulise meeskonnaga ning ka tublisti ette valmistama. Kui nii oleme teinud, on ka tagajärgi olnud. Nagu näiteks Riias ja Budapestis.

N. Kaljo.

Jalgpalli taktika.

Värvavahi taktika.

Kuigi värv võrdlemisi kitsas, on värvavaht, kes õieti seisukohta ei oska võtta, vastaste pealetungil abitu. Vahel nõuab olukord, et värvavaht peab värvast välja ruttama vastase kavatsuse hävitamiseks selle algeos. Värvavaht peab seisukoha võtmisel arvestama, kas palli on oodata keskelt, vasakult või paremalt äärelt. Hoopis erinev on värvavahi seisukoht, kui üksik vastane läbi murrab, või kui ta üksinda vastase terve katmatu edurivi ees seisab. Vahel õnnestub värvavahil seisukorra väkkiire taipamisega peremeheks jääda, teinekord viib vaid koostöö oma kaasmängijatega sihile.

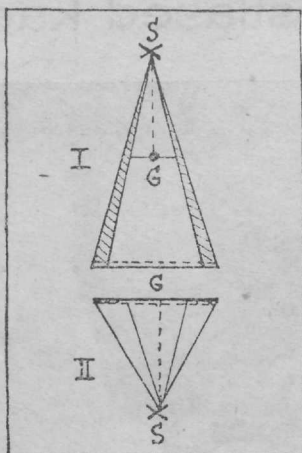
On väga suure tähtsusega, et värvavaht oma ülesannet põhjalikult uuriks või sellele süstemaatlikult koolitataks. Iga värvavaht peab olema varemalt ka ajaajat, poolkaitsjat või kaitsjat mänginud, vähemalt noorespõlves. Need kogemused aitavad märksa kaasa vastasmeeskonna võtete õigeaegseks taipamiseks ja enese taktika määramiseks. Kui värvavahil on hea jalatehnika, lisab see talle suurel määral kindlustunnet. Oleks eksitus arvata, et värvavaht, kes hea väljamängija olnud, tarbetult sagedasti värvakaitsel tarvitab jalgu. Eeltingimus on muidugi, et värvavaht põhjalikult värvavahitehnikat tunneb.

Värvavaht peab ruumi värvavahilist kuni 11 meetri punktini täielikult valitsema. Kui vastane sellel maa-alal palli saab, on värvavaht reeglikohaselt päris võimetu, kui vastane ainustki viga ei tee. Siiski peab värvavaht katsuma võimalikult kiiresti kõrgetel tsenderdustel palli kinni püüda või minema poksida, söötudel otse ette või läbimurretel värvast vastu jooksmata ja püüdma palli hankida. Hea koostöö oma eesliiniga on siin eeltingimuseks. Värvavahi väljajooksmise juht-mõtteks võib seada: lahku värvast, kui sa oled kindel palli kätte saamises, või kui sel teel võimalik on värvat ära hoida.

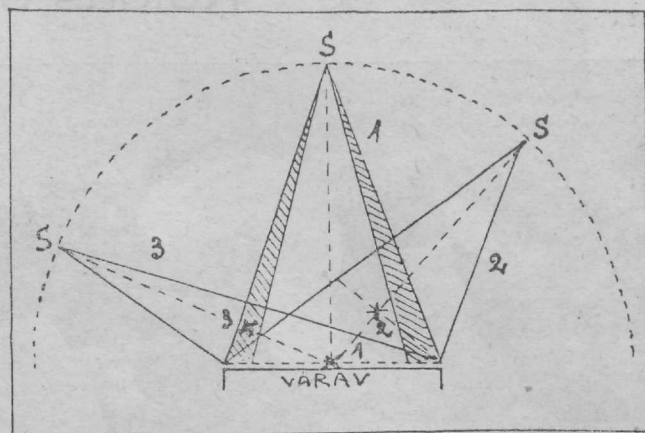
Värvavahi asetused. Kui pall on oodata keskkohalt värvavale tulevat, siis asetub värvavaht võimalikult värvakeskpunktile.

Üsikut läbimurdevale vastasele peab värvavaht vastu jooksmata. Ta võib sel kombel — kui vastane palli liig kaugele enesele ette sööda — palli kätte saada. Kui vastane üsna enese lähedal palli värvavale nihtab, võib pallivaldaja värvavahi lähenemisel muutuda väga kergesti ebakindlaks ja närviliseks, eriti siis, kui talle kaitsjad tagantpoolt on kannule jõudmas. Kõige olulisem on aga, et värvavahi vastujooksuga lööginurk ajajal võrratult halveneb.

Kui kaks või enam vastaseid on läbi murdunud, on reegel, et väljajooks on tutu. Sest kui värvavaht värvavale maha jätab ja palli omava mängija poole ruttab, see aga palli oma kaasmängijale sööda, jääb värvavaht võitlusvõimetuks. Kui meie siiski ka sel puhul mõningatel juhtumitel soovime väljajooksu värvavahile, siis sel põhjusel, et ikkagi kõigiti on otsustavkohasem hädaohu vastu aktiivsust näidata kui vastaste tegevuse passiivseks pealtvaatajaks jääda.

Joon. 22. Lööja S seisab mõlemal juhul punktis G, umbes 8 mtr. kaugusel värvast. Esimesel näitel on värvavaht välja jooksnud, teisel seisab ta värvast. Kui ta värvasse jäädes katab ainult umbes 3 meetri laiuse ala ($1\frac{1}{2}$ mtr. kumbalgi poolel), on esimesel näitel kaetava ala laius märksa suurem — jääb järele õige kitsas

riba palli löömiseks. Katmatu ruum on kirjuna märgitud.

Joon. 23. Kolm löögiasendit. $\times 1$, $\times 2$, $\times 3$, on värvavahi seisukohaks. — — — märgib värvast (1) või ta projektsioone (2 ja 3) lööja poolt nähtuina.

Küljepoolt tulevate pallide puhul ei jää värvavaht mitte keskele seisma, vaid nihkub sinna poole, kust löök tuleb. Kui löök siis tuleb näit. 1 või 2 meetri kauguselt, on värvavahil peaaegu täielikult kaetud. Värvavahi asetumist löökide puhul mitmesuguse nurga all näitab joonis.

Nurgalöökidel või tsenderdustel asetub värvavaht löögist kaugemal seisva posti juure. See ei ole aga mitte värvavahi lõpuliik seisak, vaid ainult stardiseisak. Hetkel, mil pall on löögi saanud, peab värvavaht taipama palli lendu ja ruttab siis kas värvast välja, et palli püüda või minema poksida, või märgib punkti, kus vastane oodatavalt pealelöögi või mõne teise täienduslöögi teeb; silmas pidades seda punkti võtab värvavaht siis seisukoha. Värvavahi eespoolsemal punktil või keskkohas seisukohta alati võtta oleks ekslik. Kui nurgapall või tsenderdus tuleb, peaks värvavaht hakkama siis tagasi jooksmata. Seejuures takistavad teda muidugi teised mängijad ja ta seljataga võiks mõndagi sündida. Ka ei saa ta seljaga palli poole ennast pöörata, et kaugema värvavahil juure rutata. Alati on hõlpsam ikka kaugema värvavahil juurest pallile vastu jooksta, kui kaugema posti juure hiljem taganeda.

Vabalöökidel puhul on soovitatav, et üks

kaitsja ka värvasse asuks ja värvavahil kaugemal seisva nurga kataks. Teised kaitsjad peavad sel puhul vastaseid märkima. Eriti hoolsalt tuleb neil valvata, et vastased värvavahile ei saaks ummikusse sulgeda. Kõige hädaohtlikumad on niisugusel puhul löögid, mis mõnd mängijat puudutavad ja sellega oma lennusuuna muudavad. Värvavaht ei suuda siis harilikult enam keha uue suuna kohaselt seada ja sel kombel võivad isegi õige nõrgad pallid värvasse minna.

Kõige raskema ülesande ette seatakse värvavaht 11-meetril. löögi puhul. Määruse kohaselt peavad siis kõik mängijad, välja arvatud löögi sooritaja ja värvavaht, karistusala lahkuma või vähemalt 9 mtr kaugusel pallist seisma. Värvavaht peab olema kas värvavahil või tagapool seda. 11-mtr. löögist võib otsekohe värvavale saavutada. Karistuslöögi sooritaja saab palli jälle mängida kui seda mõni teine vahepeal on puutunud. Määrustevastase 11-mtr löögi sooritamise puhul tuleb seda korrata, kuid kordamisest ei tohi eksiv pool mingit tulu ammutada. Vahekohtunik peab karistavalt vahele astuma, kui värvavaht või löögi toimiv mängija teist hüüde, müra või mõne asja viskamisega eksitada püüab.

Esimene murdmaajooks.

Kalev korraldas möödunud pühapäeval Pirital esimese tänavuse murdmaajooksu. Startis 13 meest 4-kilomeetrilisel maal. 1. Beldsinski 14.01,6; 2. Maasik 14.46,4; 3. Paal 14.56,4.

— Itaalia esimesed kergjõustiku võistlused andsid tagajärjedeks: 100 m — Toetti 11,0; 400 m — Facelli 51,4; 800 m — Tavernari 1.55,8; 1500 m — Beccali 4.03,8; 5000 m — Boero 15.53,4; teivas — Pilati 3.18. Kaugus — Barachi 6.36. Ketas — Mosca 40.15. Oda — Palmieri 50.95.

— Ratasuiskude Euroopa esivõistlused hokis peeti Schveitsis. Võitjaks tuli Inglise. Võistluste täpsed tagajärjed olid: 1. päev: Prantsuse-Itaalia 1:1, Inglise-Belgia 2:0, Prantsuse-Schveits 6:0, Itaalia-Saksa 5:4; 2. päev: Prantsuse-Bel-

gia 9:0, Inglise-Saksa 7:1, Itaalia-Belgia 2:1, Inglise-Schveits 2:2; 3. päev: Schveits-Belgia 9:1, Saksa-Prantsuse 4:3, Inglise-Itaalia 6:2, Saksa-Schveits 4:4; 4. päev: Inglise-Schveits 4:2, Saksa-Belgia 4:3, Inglise-Prantsuse 6:3. 1. Inglise 9 punkti, 2. Itaalia 7 p., 3. Prantsuse 5 punkti.

— Pariisi esimestel kergjõustiku võistlustel hüppas Cherrier kõrgust 1.85. Moulines võitis 60 m jooksu 7,6 ja Leduc 1000 m 2.44,4.

— Martha Norelius parandas oma 220 yardi vabaujumise maailmarekordi 2.35,8 peale.

— H. Paal võitis kaitseliidu Lõuna malevkonna 4 km pikkuse murdmaajooksu ajaga 15.48,4. Teine Tomingas, 40 m järel, kolmas Birkentaks.

Väikeste laste võimlemine ja liigutusharjutused

J. G. Thulini järele Ada Kont.

Kui tahetakse selgusele jõuda, millega lapsed kõige armsamini aega viidavad, pruugib neile ainult juhust anda vabalt ja segamatult mänguplatsil mängida. Ehk lastagu neid hoovil, võimlas, mängutoas kõigiga mis seal olemas vabalt ümber käia ja neid valitseda. Nende liikumisvajadus näib olevat piiritu, veel enam nende tegevustaha ja fantaasia. Nad muudavad saali kord heinamaaks, kord jällegi järveks, küpsetamisküna lootsikuks, puuriidat saarteks jne. Nad teevad kõike seda samase leidlikkusega, mis otse imestamisväärne. Nad tassivad mänguasju ühest kohast teise, kuigi nende kaal sageli neile jõudumööda pole, kuid nad aitavad üksteist ja tulevad ise selle peale, kuid raskusest kõige kergemini üle saada. Rõõm ja elavus särab nende silmis. Tagaajav liikumistarvidus ja loomistung on peategurid.

Lapse hinges mängivad tundmused ja ettekujutused valitsevat osa. Silmapilgu meeletulud võtavad lapse hinge täiesti enda võimusesse. Kuid saadud mulje pole püsiv, ta kaob niipea, kui midagi uut esile kerkitab, mis vana eemale peletab. Sageli ilmub uus ettekujutus liigagi ruttu, nii et üks mõte pole lõppenud, pole suudetud veel küllalt tähelepanu ühele anda, kui juba teine ilmub. Seepärast peab asi lapsele rõõmu ja huvi pakkuma, et ta täiesti last köidaks. Igakord peab mõtlema, et see mis meid köidab, pole alati lapse huviaratajaks, seepärast on tarvilik leida kooskõla lapse tundeilma ja ettekujutustega. Kõik mis ei puuduta lapse hinge enda omapärasusega, mõjub rõhuvalt ja võib takistavalt ta otsustamisvõime arenemise peale mõjuda.

See kõik on maksev ka lapse kehalise arenemise juures. Algusest peale ei tohi siin mingit vahet olla vaimlise ja kehalise arenemise vahel. Fantaasia peab laste liigutuste juures teguriks olema, mille läbi loomulikud kehaligutused saavad esile kutsutud, mis mitte ainult keha ei arenda, vaid ka vaimu. Fantaasias saavad nad selge ettekujutuse, kuis kummipall põrkab, kuis üle kraavi hüpatakse, kuidas hobust juhitakse jne. Lapsed aimavad järele liigutused asjadest, loomadest, inimesest, näit. paadi, puu ja käsitöölise liigutusi.

Sel teel sünnivad mängu liigutused, millest ka väikelaste tund peab koosnema. Neid harjutusi võib esiteks: mitmesuguste motiivide järele valida ja isegi kindla sihiga igapäevast teatud kehalist ehk hingelist mõju saavutada nagu: 1) et tõsta lapse tähelepanu võimet, valmisolekut, julgust jne.; 2) võivad nad kooskõlas olevat tervikult kujutada, mis juures liigutused ja mänguvormid jutustuse vorme esile toovad. Sarnase tegevusega harjutusi võib liikumisloos nimetada. Võimlemise tund võib ühest ehk mitmest liikumisloost koos seista (nii nagu aega jatku).

Motiivid peavad ühenduses olema sellega, mida laps tunneb ehk mida ta õpetaja seletuse järele kergesti võib tajuda. Väljavalik peab lapse arenemise ja ta armsama tegevuse järele valitud olema. Igapäevased läbielamused ja pea iga jutustus annab selleks rikkaliku materjali, näiteks võib nimetatud olla suvine elamine maal, talupojatöö, motiivid looma ja taimeriihist jne. Jutustused, mida laps on lugenud ehk mis koolis on läbi võetud, lasevad endid sundimata siduda vaimlise ja kehalise õpetusega.

Seepärast on kasulik ja edukas, kui vaimline ja kehaline kasvatus ühe inimese kätte on koondatud.

Sarnane võimlemine on veel seepoolest väga hea, et ta ei vaja võimlemise abinõusid ehk kui, siis õige vähe. Pole ühtki takistust sarnase võimlemise juures kui on kasutada ka täiesti sisseeadmata võimla. Ühe kriiditüki ja pika pingi abil on võimalik sarnast mitmekesisust luua, nagu: ojakesi, paate, mägesid jne., mille läbi saab laste liikumistarvidust rahuldada.

Harjutused võivad aset leida niihästi kooliruumis õppetundide vahel — vahevõimlemise vormis — kui ka pikematel võimlemistundidel, mida korraldada tuleb võimaluse järele väljas värskes õhus.

Juhatamine nõuab õpetajalt arusaamist laste hingeelust, mida enam isiklikult osa võetakse, seda loomulikult tuleb see kõik lastele ette.

Mängu ajal leidub võimalusi küllalt lastes ettekujutusi ja rõõmu eelvuse loomise ja kiituse läbi ärkvel hoida ja nende kehalisi ja hingelisi

omadusi tugevamaks teha. Iga tarvitata pilt peab täpselt läbi viidama. Tuleb rõhku panna, et mitte ise vaid ka lapsed, seda pinda, neid seinu, asju jne., selleks ümber muudavad, mida ettekujutus vastavas mängus nõuab. Nad peavad teadma, mida kujutavad üksikud abinõud, juba seeläbi saab laste fantaasia juhitud neid ootava nautingu peale.

Mängukestvusel ei tohi harilikku võimlemise terminite tarvitamisega nende fantaasiat segada.

Lastakse näiteks kätel kui veskitiibadel liikuda, siis ei tohi mitte liialt langetatud käte kohta märkusi ja parandusi teha („hoidke käed paremini“), vaid parem on öelda lastele, et tuult on parem kasutada kui tiivad hästi pikad on jne.

Kui lapsed kõhu peal lamades ujuvad ja pead liig all hoiavad, siis on paranduseks hea öelda: „teie peate tähele panema, et vett ei neelaks“, ja muid piltlikke kõnekäande võib tarvitada.

Lapsed ei vabane kergesti fantaasia köidikutest, neile jutustatakse ette, et nad võivad ära uppuda, kui nad üle kriidi joone astuvad — mis kujutab järve piiri — ja nad elavad täiesti seejuures terve hingega kaasa.

Kui ühe liikumisloo ehk uute piltide tarvitusele võtmisel riistad oma tähenduse muudavad, siis ei tohi üleminek vahetumalt sündida. Laste mõtted peavad kohe teise ettekujutusliigutuse või jutustuse jätkamise läbi äraviidud saama, näit.: üks ring ümber saali ühelt kohalt teise uute läbielamustega. Lapsed järgnevad jutustusele ja leiavad ümbruse muudatusest iseenest mõistetavad olema, näit.: võib seal nüüd heinamaa olla kus enne järvi oli jne.

Mänguvormide juures, mis üksteise peale pole ehitatud, peab laste ettekujutus järgneva peale juhitud saama. Seepärast ei tohi ilma pikema seletusega käskida näiteks: 1) kassiküüru teha, 2) nagu kukk seista, 3) nagu kummipall hüpata jne. Vaid tuleb vastava jutustusega side leida. Näiteks: Taluõue. Päikesepaistel on üks kassikene või eesruumis võtab kassikene päikesevanne, laste tulek näib talle hädaohtlik ja ta tõmbab küüru (1). Kass läheb kartlikuks ja hüppab minema. Laps jookseb talle järele ja näeb kukke, kes ühel jalal seisab (2) ja uhkelt enese ümber vaatab (pea pööreid). Et aga lapsed talle järele jooksevad, lendab ta kana talli (3), lehvitab tiibadega (käte tiirlemine). Lapsed pöörduvad elumajasse tagasi, seal mängib kassikene kummipalliga (lapsed mängivad palli).

Väikelaste võimlemine ei tunne nii öelda vormi ega komandot, küll aga füsioloogilist tõusu ja mõna. Liigutusi täidetakse kui järeleaimdusi, mis juures enne mägu algust peab aset leidma kirjeldus. Väljendusi peab leidma laste ettekujutusel järele. Õpetaja peab ka ette näitama, kui ta seletab. Erilist hüüdu laste juhutamiseks pole vaja, teisel juhul on küllalt ühest käenäitest, käte plaksutamisest ehk viilist. Väljendused, nagu „vasakule“, „paremale“ tarvitata ainult siis, kui see mõiste neil selge on. Alul võib öelda, pöörduge akna poole, teise külje poole jne., käega ise ette näidates. Ütelusi paremale, vasakule võib veel selgemaks teha, kui öelda, — akna poole vasakule. — mõlemil korraga.

Et harjutustele täit väärtust anda, peab õpetaja oma hääle ja miimikaga kõige aeg tunnis kaasa elama. Vastavate küsimustega saab järele pärida, kas lapsed ka tundi jälgivad, või on nende mõtted mujal. Ka saab harjutusi paremini täita, kui näiteks on võetud „puhalgu katki rauuda“ ja leidub laps, kes täielikku jõudu ei väljenda. Siis pruugib temalt ainult küsida, — mitme hoobiga ta arvab puu katki lüüa; — ja laps võtab kohe jõu kokku, et rutem katki lüüa.

Hea ergutusena laseb end tarvitada ka võistlusviisi, kui näiteks lapsed selili lamades peavad püsti tõusma, tarvitseb ainult öelda „ma tahan näha, kes esimene on“ ja kõik võtavad jõu kokku, et esimene olla. Kui seda abinõu tarvitatakse, ei tohi mitte üksikõikseks jääda esimese pärale jõudmisel. Ka õigust peab üles näitama. Kui näiteks laps arvab, et tema oli esimene ja rõõmsalt hüüab „mina olin esimene“, ei tohi hävitavalt vastata „ei sina seda küll ei olnud“, vaid peab teda julgustades trööstima

„ei seekord ei jõudnud sa esimesena, kuid järgmine kord jõuad sa kindlasti.“

Enamjagu harjutusi mõjutavad liigendeid ja kehaosi. Mõned harjutused on aga ainult osalise — piiratud mõjuga, nagu: türgi istumine, selili lamamine, põlvedel istumine jne. Need eriharjutused on just selleks tähtsad, et parandada laste seisakut.

Et tundmine lihastest on selles eas veel väga nõrgalt arenenud, siis ei või need ja mõned teised harjutused sama tähtsusega olla, mis hilisemas eas.

Sihikindel mõju viiakse palju tunduvamalt läbi, ilma lapse teadmata. Laps täidab liigutusi nii nagu ta neid ettekujutuses läbi elab, nagu õpetaja ette näitab, ehk nii nagu kunagi lähtesiseisak seda lubab. Näiteks: on lapse ettekujutuses, et sõdur peab omama sirge selja, pead kõrgel kandma, et ta vaade peab olema julge, vaba jne. Hiiglane teeb iseenest mõista suured sammud, kääbus aga üsna väikesed. Kass käib kergelt ja tasa, ja veel palju muud. Mängivad seda lapsed, siis teevad nad nii, nagu see nende ettekujutuses on, ning täidavad liigutusi niivõrd loomulikult, et komando-sõnade järele seda kunagi kätte ei saa. Liigutused jäävad sealjuures täiesti alateadlikkudeks. Vaadelge kord last, kes komando peale püüab selga sirgeks ajada. See tuleb tal väga koomiline välja, — ajab istmekoha ette, niudekoopa tõmbab õõnsaks, surub käed külgede vastu, rinnakorvi ajab täiashingatuna ette ning kael on kange.

Kui lapsed enda ettekujutuse ja aimduse järele endid kergelt vibutavad nagu õhupallid — kui need kõne all on — siis võib õpetaja kätte saada, mida ta tahtis.

Hõljuvalt käimine rõõmustab lapsi väga, kuid tasakaaluharjutuste väärtust võib veel suurendada, kui ettekujutada „purdeid üle oja“, mida võib teha pika võimlemispingi või palgi abil. Purreid võib kergesti ettekujutada, kui pingile veel pükid alla panna, et kõrgem oleks.

Igasuguste riistade peale üles ronida on lastel väga meelepärane. Sarnased harjutused ei vaja rikkast ettekujutamist. Neid võib hästi kui vaba harjutusi (vormi määrata) täide viia. Kuid siiski teeb lapsele rohkem rõõmu, kui ta saab mängida kas tulekahjut või õunte noppimist.

Rõõmuühüded ja elavus, mis nad näitavad kui ühest saaliseinast teise jooksevad, tõendavad, et see teeb neile lõbu. Laste rahulolemise avaldus, mis nende silmist hoovab, kui nad muusika saatel võivad saalis ümber joosta, teeb meile selgeks, et sarnased harjutused laste huvi köidavad. Fantastiliste ettekujutustega võib seda huvi veel tõsta, näiteks: nagu näkid, printsid, rebased, jäneseid, kassid käivad j. t. Lapsed aimavad kõike neid käike järele. Käte tõstmist ja õõtsutamist saab kätte kui lasta järele aimata linnu ja tuuleveski tiiva liigutusi. Peapööreid, kui lastakse järeleaimata tuulelipu liigutusi. Kehapööreid, kui lastakse järeleaimata vurri või korgitõmbaja liigutusi. Samuti ka puusaagimise liigutusi jne.

Paadi kiikumine ja viljapõllu lainetus teeb selgeks keha külgpainutused. Rinnuli ja selili ujumine, puulõhkumine, pesupesemine annab täielikult selja ja kõhulihaste harjutusi. Harjutused seisaku parandamiseks oleks: kasvamine kui puu j. t.

Mängudest peab peaausjalikult neid kasutama, mis vanusele kohased. Hiljem ka neid, mida lihtsustamise ja mängureeglite muutmisega saab sündsateks teha. Mänge võib liigutusharjutustesse põimida ehk ka ilma ette võtta.

Ka laulmänge võib kasutada, tuleb aga ainult sarnaseid valida, milliste liigutused väärtuslikke kehalisi harjutusi sisaldavad. Peavad laulmängud, näit.: pesunaise mängimine, liigutusharjutusi asetama, siis peab sellele mõtlema, et sarnasel puhul laulja sõnad ainult abinõu, kehalised harjutused aga otstarve on. Liigutused ei tohi selletõttu mitte vähema jõu ja väljapida-vusega olla, kui liigutus ühe liigutusharjutuse juures. Saab aga laulmäng täidetud kui lauluharjutus, siis ei täida ta kehakasvatustsi ülesandeid. Seepärast on siin valik ja järelemõtlemine vajalik.

Et mõistet rütmist ja taktist harjutada, võib lasta lapsi käia vastava muusika järele. Enamjagu lapsi jälgivad kergelt, kui takt ja rütm pea kiiremaks, pea tasasemaks muutub.

Väikeste laste võimlemine

7. lhk. järg.

Sel teel on kättesaadav üleminek käimisest jook-
sule ja vastuoksa.

Mida enam üksikute mänguvormide juures
õnnestub laste ettekujutusvõimet üksikasjade
täitmise peale viia, seda kergem on kavatsedud
liigutust läbi viia.

Mängudega saab tõsta vaimlist tasakaalu,
julgust ja painduvust. Loomulik lihaste- ja kor-
dinatsioonivõimu areneb. Psühholoogiliselt vaate-
punktist välja minnes pole mängu mõju lapse
vaimlise arenemise peale sugugi vähem kui ta
kehalise kasvatuspeale. Sest ettekujutusvõim
on jõud, mis tõstab energiat ja annab liigutus-
tele elu.

Sarnase võimlemisviisi juures saavad lap-
sed kindlasti rohkem end väljendada kui see se-
nini on viisiks olnud, kuid see ei tohi mitte sün-
dida kasvatuspeale ja sõnakuulmise arvel. Just vas-
tuoksa! Lapsed peavad juba esimesest tunnist
sellega harjuma. Õpetaja peab ka siin suutma
maksma panna sõnakuulmist, laitmata korda,
tähelepanu jne. Ta peab õpilasi täiesti enda või-
muses pidama, nende võimeid ja kalduvusi tund-
ma, et mitte võimlemise juures õnnetusi ei juh-
tuks.

Kui ollakse esimesest tunnist peale sihikin-
del ja järeleandmatu, siis ei tee edaspidine kor-
rahoimine mingisuguseid raskusi. Kasvatus
polegi lastele nii vastumeelt. Nad leiavad isegi,
et mäng rõõmsam on kui kord valitseb. Esime-
ne, mida lapsed õppima peavad, on, et nad „sei-
sa ja rahu“ ehk vile peale mängu jätavad ja
seisma jäävad. Edasi peab õpetama ka lapsi ter-
vitama ja tänama kui nendega mängitakse, et
viisakus saaks nende teiseks loomuseks.

Rootsi koolides ütleb õpetaja tunni lõpul
„lõpp tänaseks“ ning lapsed vastavad „tänu tun-
ni eest!“

1.99^m kõrgust.

Henry Coggeshall on saanud Berke-
leys, Ameerikas, hakkama fenomenaaalse
hüppega 1.99. Maailmarekord on üle 2
meetri, kuid ta on saavutatud vanade
määruste järele, kus põikpuu oli kinnita-
tud tugevamini naeltele. Nüüd aga lan-
geb puu teatavasti vähemalgi puutumisel
maha.

Sport kooskõlas ristiusuga.

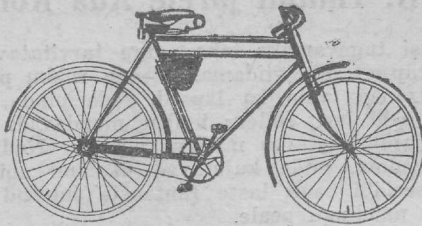
Peapiiskop Söderblomi spordijutus.

Spordi viis hüvet on kooskõlas ristiusuga, üt-
leb Rootsi peapiiskop Nathan Söderblom, keda
tuntakse kui maailma silmapaistvamat kristlikku
juhti. Tema arvamisel oli apostel Paulus sage-
dane Kreeka staadionide külastaja, kus ta jälgis
huviga võistluste käiku. Seda tõendavad paljud
näited spordivõistlustest, mida ta tarvitas oma
jutlustes. Põhja-Rootsi linnakeses Hudiksvallis
peeti hiljuti talispordi võistlusi, mille avamiskõ-
nes piiskop tõi esile kristlikust ja vaimlisest vaate-
punktist nähtud spordi hüved. Neist on viis
tähtsamat: püüe täiusele, keha harjutamine,
karske elu ühes enesesalgamisega ja distsipliini-
niga, enesevalitsemine ja võistlejate kohtamine
spordiväljal, kus maksab ainult isiklik väärtus.
Püüe täiusele ja keha harjutamine on samuti
kristlik kohustus, tuleb meile meele vastava
vaimlise mina täiust ja harjutamise tarvidust,
õnne ja tervise tunne tasub sportlase vaeva;
karske eluga ja enesesalgamisega sunnime endale
peale korraliku elu distsipliini ja võistluse mää-
rustele alistumise. Enesevalitsemine õpetab
sportlast kandma raskusi, valu ja pettumusi,
sport nõuab tõsist sõprust ja mõistust, mis kan-
nab nurjamineku kui ka võidu ühesuguse rahuliku
meelega, sport õpetab keha alluma tahtele, ja
võitma vaimlisi kiusatusi, viha, kadeduse ja up-
sakuse näol. Viies spordi hüve peitub asjaolus,
et spordiväljal määravad sportlase väärtuse tema
individuaalsed võimised. Peapiiskop ütles, et see
tuleb meile meele, et eluareenil määrab samuti
isiku kasulikkuse mitte tema elukutse või selts-
kondlik seis, vaid see, kuidas ta oma ülesannet
täidab.

Peapiiskop rõhutas ka spordi ohtusid: peale
pikemat enesesalgamise ja sunnitud tugevat treen-
inguaega ähvardab reaktsioon, mis viib taltsu-
tamata lõbutsemisele; toored võistlused, kus kaa-
lub ainult kehaline jõud; sportlikkudel huvidel
lastakse haarata ülevõimu, nii et nad lämmatavad
kõik vaimlised hingeelu püüed ja pimestavad elu
kõrgemad sihid.

Vastutav toimetaja H. Tammer.

I. N. D.

Kõrgem sort Inglise jalgratas.

Mootorratas
„HUMBER“.

Kõige paremad jalgratta-
kummid „Palmer“

Kontor ja ladu:

A. Hilgendorff
Tallinn, Lembitu t. 76. Tel. 12-31.

Ed. Möllerson'i

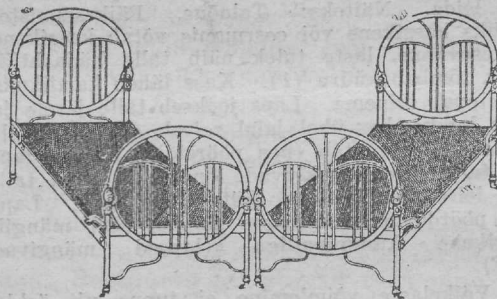
raudvoodi- ja traatvõrgu tehas.

Tallinn,

Kopli t. 10. Kõnetr. 26-70

Soovitab oma tehases val-
mistatud kuulsaid raud-,

ovaal- ja teisi voodeid.

Peale selle valmistatakse

traatvõrke

murutonise väljade, rohuedade jaoks
ja igasugu muuks otstarbeks

Kaubamaja „SPORT“

Tallinn, Narva mn. 19. Kõnetr. 29-00.

Soovitab sporditarbeid kõigis
alades.

Päralt jõudnud
Inglise reketid
suures valikus.

O.-Ü. „Esto“

Tallinn, Pikk t. 47, tel. 10-02.

Suvehooajaks

kõiki kergejõustiku

jalgpalli, tennise ja

muude mängude

tarbeid

tunnustatud headuses kodu-

ja välismaade tehastest.

Avar valik spordi-

kirjandust.

SPORDIÄRI

RESEV-RESEL

TALLINN, TOOMPUIES-
TEE 19, TELEF. 20-19.

SOOVITAB

OMA VALMISTATUD SPORDI- JA VÕIMLEMISE ABINÕUSID

Jalgpalli-
saapaid

üksikult ja hulgaviisi odavate
hindadega soovitab

Esimene Tallinna
Vilditööstus

Tallinn, Heeringa 4, kõnetr. 20-75

DÜRKOPP

Juba enne sõda tuntud
„DÜRKOPP“

jalgratas, erimudel meie teede ja
Rootsi esimese järgu jalgratas

„HERMES“

Esitab: O.-Ü. „Systema Raekojaapl. 5
(Voorimehe tän. nurgal.)

Tall. Eesti Kirj.-ühis. trükkkoda, Pikk tän. 2.

Väljaandja Eesti Spordi Keskkliit.